

Åtgärdsförslag för långbensgroda vid nedre Ljungbyån, 2018

2018-12-12

Marcus Arnesson och Carl-Johan Månsson

Innehåll

Bakgrund	3
Metod.....	3
Resultat	3
Förstudie	3
Fynd fältinventering 2018	4
Lokaler för åtgärdsförslag	6

Beställare: Kalmar kommun

Genomförande konsult: Ecocom AB och Hushållningssällskapet Kalmar

Analys & rapport: Marcus Arnesson och Carl-Johan Månsson

Framsida, bildtext: Landskap med småvatten i anslutning till Ljungbyån uppströms Krankelösa

Fotograf: Marcus Arnesson och Carl-Johan Månsson

Bakgrund

Vattendragen söder om Kalmar är oerhört värdefulla för regionens natur. Det rinnande vattnet och dess närmiljö erbjuder en mångfald av livsmiljöer för olika växter och djur, men även på en mer utzoomad skala har vattendragen oerhört stor betydelse. Genom det brukade landskapet, med få sammanhängande naturliga miljöer, löper åarna som blå-gröna korridorer och möjliggör spridning av en mängd organismer på landskapsnivå. Det är av stor betydelse att den variation som finns i och runt vattendragen bevaras eftersom det är en förutsättning för artrikedomen. Variationen har påverkats negativt av ingrepp som uträtning, rensning, reglering, borttagande av kantzoner och svämplan samt minskande möjlighet för vattendragen att förändras genom sedimentation och erosion.

Arbetsområdet i föreliggande arbete utgörs av Ljungbyån på sträckan Krankelösaholm och Kölby. I området finns några av de nordligaste utposterna på svenska fastlandet för långbensgroda, som är rödlistad i kategorin Sårbar (VU) samt har ett eget åtgärdsprogram. På den odlade kustslätten utgör Ljungbyån med kantzoner, sannolikt en oerhört viktig spridningsväg och livsmiljö för långbensgroda.

Syftet med åtgärdsförslagen är att gynna långbensgroda, samt andra groddjur, genom att skapa livsmiljöer och gynna spridningsmöjligheterna inom den blå-gröna korridor som Ljungbyån utgör.

Metod

Inledningsvis gjordes en sammanställning av registrerade noteringar av groddjur från det aktuella utredningsområdet. Den 13 april utfördes en fältinventering av miljöer lämpliga för åtgärder samt även förekomst av långbensgroda och andra groddjur. Fältinventeringen utfördes av Marcus Arnesson och Carl-Johan Månsson. Resultatet har sammanfattats i föreliggande dokument som innehåller observationer av groddjur samt förslag på lokaler lämpliga för åtgärder. Fynden har lagts in i rapporteringssystemet Artportalen. Kompletterande fältbesök gjordes den 21 november 2018.

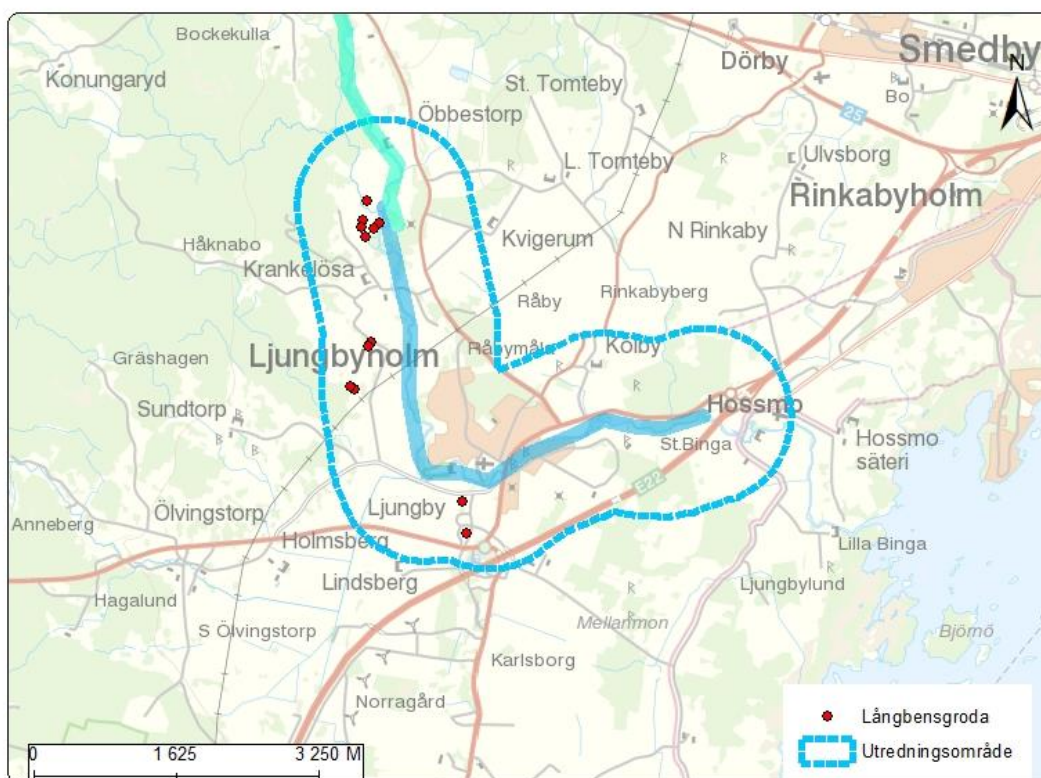
Resultat

Förstudie

Utdrag från Artportalen visar att det inom utredningsområdet har noterats nio olika arter av reptiler och groddjur, se tabell 1 för översikt av arter. Långbensgroda har noterats 13 gånger och flera av fynden har varit i form av romklumpar, se figur 1.

Tabell 1. Översikt av registrerade arter av reptiler och groddjur inom utredningsområdet.

Huggorm	<i>Vipera berus</i>	
Långbensgroda	<i>Rana dalmatina</i>	Rödlistad (VU)
Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	
Sandödlä	<i>Lacerta agilis</i>	Rödlistad (VU)
Skogsödlä	<i>Zootoca vivipara</i>	
Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	
Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	
Ätlig groda	<i>Pelophylax esculentus</i>	

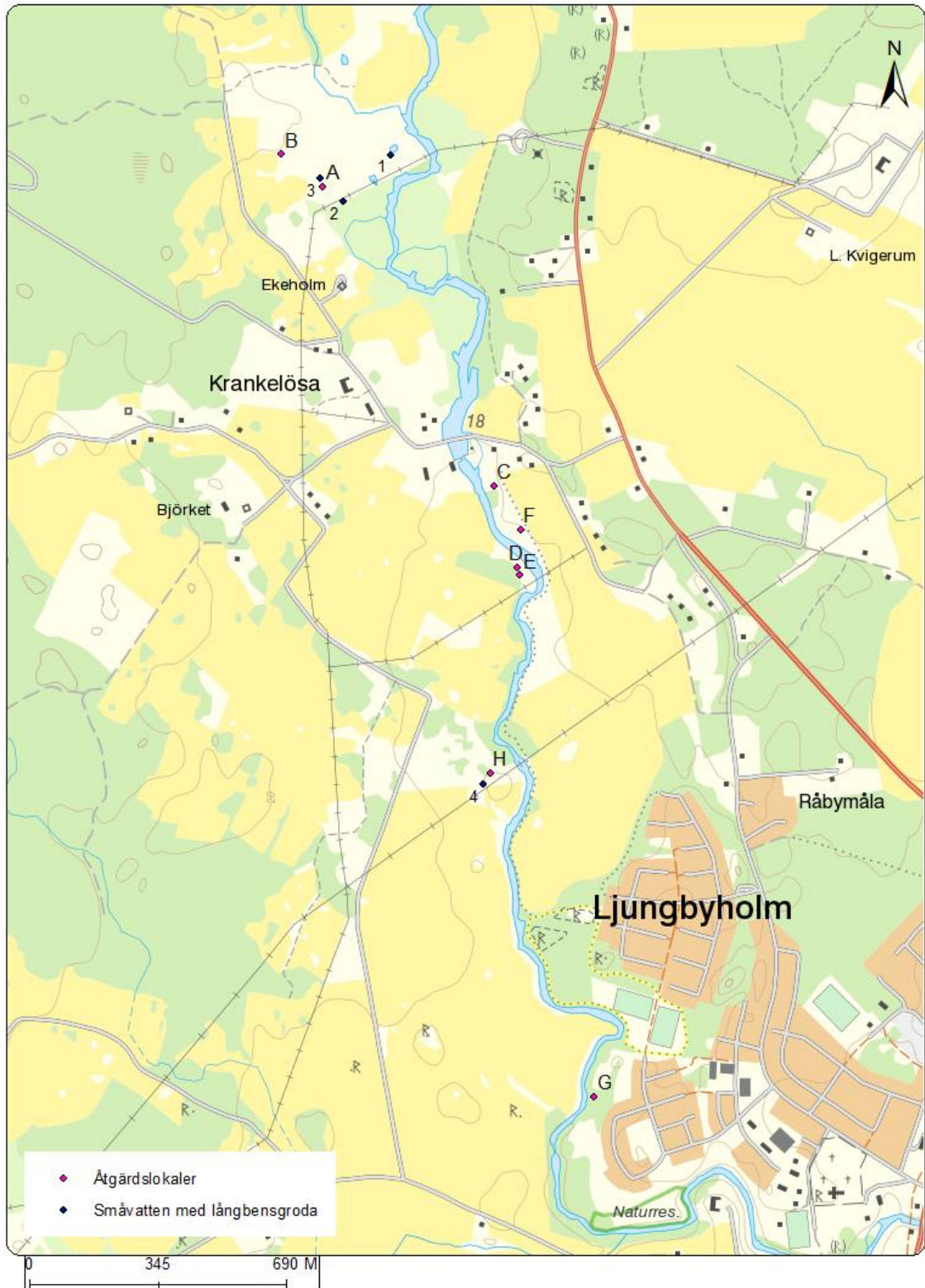
Figur 1. Blå streckad linje visar det utredningsområde som använts vid utdrag från Artportalen, se tabell 1. Röda punkter visar fynd av långbensgroda på Artportalen.

Fynd fältinventering 2018

Vid fältinventeringen den 13 april 2018 noterades romklumpar av långbensgroda i fyra olika småvatten inom det undersökta området som sträcker sig utmed Ljungbyån båda sidor, från Krankelösa till E22:an. Tre av småvattnen var belägna inom en stor trädklädd betesmark vid Krankelösa, i ett av dessa småvatten noterades även en större vattensalamander. Det övriga småvattnet var beläget på västra sidan av Ljungbyån mellan Ljungbyholm och Krankelösa. Tabell 2 och figur 2 ger ytterligare information om lokaliseringen av lokalerna.

Tabell 2. Sammanställning av småvatten där långbensgroda noterades under inventeringen. Samtliga noteringar av arten gjordes i form av romklumpar. I småvatten 1 observerades även en större vattensalamander. De två sista kolumnerna anger koordinater för lokalerna i Sweref 99 TM.

Småvatten 1	1 romklump, 1 större vattensalamander	570508	6279868
Småvatten 2	1 romklump	570382	6279743
Småvatten 3	6 romklumpar	570320	6279805
Småvatten 4	6 romklumpar	570756	6278181

Figur 2. Röda punkter visar lokaler med åtgärdsförslag i syfte att gynna långbensgrodor. Blå punkter är småvatten där fynd av långbensgroda gjordes under inventeringen den 13 april 2018.

Lokaler för åtgärdsförslag

Lokaler lämpliga för åtgärder som syftar till att gynna långbensgroda beskrivs i nedanstående avsnitt. Åtgärdsförslagen har givits en tregradig prioritering, där prioritet 1 är högsta prioritet vilket betyder att dessa åtgärder bör genomföras i första hand. Åtgärdsförslagen finns utmärkta i kartan i figur 2. Koordinater är angivna i Sweref 99 TM.

Åtgärdsförslag A

Prioritet: 1

Koordinater: 570326, 6279783

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att öka vattennivån i det småvatten där sex romklumpar av långbensgroda påträffades vid inventeringen, se småvatten 3 i figur 2. Vid besöket var flera av de noterade romklumparna placerade på grunda områden, och det bedömdes föreligga risk för att en alltför snabbt sjunkande vattennivå skulle kunna påverka rommens utveckling negativt. Åtgärden är enkel och innebär inläggning av sten i utflödet från småvattnet för att fördröja avsänkning av vattennivå i småvattnet, se figur 3.

Figur 3. Genom att lägga i ett fåtal stenar i utloppet kan vattennivån i småvatten 3 höjas.

Åtgärdsförslag B

Prioritet: 3

Koordinater: 570217, 6279869

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att skapa ett småvatten i ett översvämningssområde som är beläget i samma beteshage som småvatten 1, 2 och 3. Läget i kanten av en öppen betesvall är lämpligt. I beteshagen finns lämpliga landhabitat i form av födosöksområden, övervintringsplatser och spridningsvägar. Åtgärden innebär grävning så att ett småvatten om maximalt 10 m x 10 m, med ett djup 50 cm – 100 cm skapas. Nuvarande fuktmarksvegetation med tuvtåtel och krypven bevaras och bildar grundområden till småvattnet, se figur 4.

Figur 4. Fuktigt översvämningssområde lämpligt för att skapa småvatten som kan fungera som lekplats för långbensgroda.

Åtgärdsförslag C

Prioritet: 3

Koordinater: 570786, 6278982

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att skapa ett småvatten i ett lågt parti där Ljungbyån svämmar över vid högvatten. Åtgärden innebär grävning så att ett småvatten om cirka 5 m x 5 m, med ett djup 50 cm – 100 cm skapas. Nuvarande fuktmarksvegetation med tuvtåtel och veketåg bevaras och bildar grundområden till småvattnet, se figur 5.

Figur 5. Fuktigt översvämningssområde där Ljungbyån svämmar över vid högvatten. En fördjupning skulle leda till att vatten finns i området även när Ljungbyån inte svämmar över, vilket skulle ge möjligheter för långbensgroda att leka i området.

Åtgärdsförslag D och E

Prioritet: 1

Koordinater: 570849, 6278764 och 570856, 6278741

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att fördjupa och förbättra två befintliga småvatten som är belägna i en lövdunge strax väster om Ljungbyån. Lövdungen har troligtvis brukats som trädklädd betesmark tidigare. Småvattnens kanter mot framförallt öst ska göras rejält flacka. Småvattnen kommer ligga väldigt nära varandra, och området mellan dessa kommer utgöras av en fuktig vegetationsklädd yta.

För D rekommenderas att småvatten om 12 x 7 meter grävs, inkluderande ett djupare parti i mitten. Det djupare partiet skapas genom att det grävs ca 1 meter ner i det område där de markerade stubbarna finns, se figur 6. Vidare är det endast den trädfria ytan som är aktuell för anläggande av småvatten.

För E rekommenderas ett något mindre småvatten, som omfattar 10 x 5 meter, med en djuphåla där det grävs till ca 1 meters djup i mitten, se figur 7. För att nå de båda lokalerna med maskin, föreslås en infartsväg från söder och den närliggande åkern. Enstaka yngre träd behöver troligen tas bort för att komma fram med maskin. Föreslagen infartsväg är markerad med röd färg på trädstammar.

Figur 6. Befintliga småvatten i lövdunge som genom åtgärder skulle få en bättre funktion som lekvatten för långbensgroda. De tre stubbarna på bilden har vid senare besök markerats med röd färg, och visar var den djupare delen av småvattnet ska anläggas.

Figur 7. Fuktig markyta som idag utgör ett temporärt småvatten. Grävningssatsar kommer tillskapa ett småvatten som har vatten under betydligt längre period, och därmed blir småvattnet en lämplig lokal för lekande långbensgroda och andra groddjur.

Åtgärdsförslag F

Prioritet: 3

Koordinater: 570858, 6278864

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att skapa ett småvatten i ett bågformigt fuktparti, strax öster om Ljungbyån. Fuktpartiet har längre tillbaka troligtvis varit en del av Ljungbyån, nu bedöms Ljungbyån eventuellt översvämma området vid mycket höga flöden vilket inte sker årligen. Fuktpartiet ingår i en hästbetesmark och ligger nedanför en slänt ned mot ån, se figur 7.

Figur 7. Fuktigt område strax öster om Ljungbyån som är lämpligt för tillskapandet av småvatten med funktionen som lekvatten för långbensgroda.

Åtgärdsförslag G

Prioritet: 3

Koordinater: 571053, 6277344

Beskrivning: Åtgärdsförslag som syftar till att fördjupa ett tillfälligt småvatten som är beläget strax öster om Ljungbyån. Genom ett ökat vattendjup kommer groddjur kunna använda småvattnet som spelokal och yngelutveckling blir möjlig. Åtgärden innebär grävning så att ett småvatten om maximalt 6 m x 10 m, med ett djup 50 cm – 100 cm skapas. Omgivningarna utgörs av betad mark med lämpliga landhabitat i form av födosöksområden, övervintringsplatser och spridningsvägar, se figur 8.

Figur 8. Fuktigt område strax öster om Ljungbyån som är lämpligt för tillskapandet av småvatten med funktionen som lekvatten för långbensgroda.

Åtgärdsförslag H

Prioritet: 2

Koordinater: 570756, 6278181

Beskrivning: Förslaget bygger på att upprätthålla en fortsatt god miljö för långbensgroda. Glädjande noterades sex romklumpar av arten. Småvattnet, som är lämpligt för groddjur, ligger i en betad hage. Området håller de miljöer som är viktiga för groddjur; lekvatten, födosöks- och övervintringsområden. Det vore värdefullt att röja bort täta slydelar runt vattnet för att bromsa igenväxning. Klungor av al kan med fördel sparas. Rökning bör framförallt ske sydvästra kanten av småvattnet, de buskar och yngre träd som är föreslagna att tas bort ha markerats med röd färg. Det är även viktigt att betet av marken fortsätter.

Figur 9. Dammen har på vissa delar tätare kantzoner som bör glesas ut för att öka ljusinstrålning.

Figur 10. Romklump från långbensgroda från ovan lokal, med sitt typiska utseende där rommen ligger som en boll och är fäst på vegetation eller grenar.